

Defnyddio Deallusrwydd Artiffisial (DA) mewn Aseidiadau: Diogelu Uniondeb Cymwysterau Canllawiau i Athrawon ac Asewyr

Crynodeb gweithredol

Er bod y posibilrwydd o fyfyrwyr yn camddefnyddio deallusrwydd artiffisial yn rhywbeth newydd, nid felly'r rhan fwyaf o'r ffyrdd i atal hynny a lliniaru'r risgiau cysylltiedig; bydd mesurau ar waith sydd wedi hen ennill eu plwyf mewn canolfannau yn barod i sicrhau bod myfyrwyr yn ymwybodol o bwysigrwydd cyflwyno eu gwaith annibynnol eu hunain i'w asesu ac adnabod camymddwyn posibl. Bwriad y canllawiau hyn yw atgoffa athrawon ac asewyr ynghylch arfer gorau yn y maes hwn, a'r defnydd ohono yng nghyd-destun defnyddio Deallusrwydd Artiffisial (DA).

Mae'r canllawiau'n pwysleisio'r gofynion canlynol:

- Fel yr arfer, ac yn unol ag adran 5.3 (k) dogfen y [CGC Rheoliadau Cyffredinol ar gyfer Canolfannau Cymeradwy](#), **rhaid i athrawon ac asewyr dderbyn gwaith y myfyrwyr eu hunain yn unig i'w asesu;**
- Bydd myfyrwyr sy'n camddefnyddio DA yn y fath fodd fel nad yw'r gwaith maen nhw'n ei gyflwyno i'w asesu yn waith iddyn nhw wedi camymddwyn, yn unol â rheoliadau'r CGC, a gallan nhw gael eu cosbi'n llym am hynny;
- Rhaid i fyfyrwyr a staff canolfannau fod yn ymwybodol o'r risgiau sy'n perthyn i ddefnyddio DA a rhaid iddyn nhw fod yn gwbl glir beth yw camymddwyn;
- Rhaid i fyfyrwyr wneud yn siŵr eu bod yn gallu dangos mai eu gwaith nhw eu hunain yw'r gwaith maen nhw'n ei gyflwyno i'w asesu. Os atgynhychir unrhyw rannau o'u gwaith yn uniongyrchol o ymatebion wedi'u cynhyrchu drwy DA, yna rhaid i'r myfyriwr enwi'r rhannau hynny. Rhaid iddyn nhw ddeall hefyd na fydd hyn yn caniatáu iddyn nhw ddangos eu bod wedi bodloni'r meini prawf marcio yn annibynnol. Oherwydd hynny, ni fyddan nhw'n derbyn marciau (gweler yr adrannau [Cydnabod y Defnydd o DA](#) a [Defnyddio a marcio DA](#) isod ac [Atodiad B: Enghreifftiau o ddefnyddio DA wrth farcio gwaith myfyrwyr](#) ar ddiwedd y ddogfen hon); ac
- Os oes gan athrawon amheuan ynghylch dilysrwydd gwaith myfyrwyr a gyflwynwyd i'w asesu (er enghraifft, eu bod yn amau bod rhannau ohono wedi'i gynhyrchu gan DA ond heb gydnabod hynny), yna rhaid iddyn nhw ymchwilio a gweithredu fel y bo'n briodol.

Sefydlwyd dulliau adnabod, adrodd yn ôl am ac ymchwilio i gamymddwyn ar ran myfyrwyr gan staff, arholwyr a chymedrolwyr cyrff dyfarnu'r CGC, ac mae hyn yn cynnwys camddefnyddio DA.

Mae'r canllawiau'n cyfeirio at ddulliau DA a dulliau canfod DA fel yr oedden nhw ar adeg cyhoeddi. Mae cyrff dyfarnu'r CGC yn parhau i fonitro datblygiadau yn y maes hwn a byddan nhw'n diweddarau'r canllawiau hyn pan fo'n briodol gwneud hynny. Mae enghreifftiau o achosion lle mae ymgeiswyr wedi camddefnyddio DA a marcio gwaith ymgeiswyr lle defnyddiwyd dulliau DA i'w cael yn [atodiadau A](#) a [B](#) y ddogfen hon.

Cyhoeddwyd y ddogfen hon yn gyntaf ar 26 Ebrill 2023. Fe'i diwygiwyd ar 2 Chwefror 2024.

Cynnwys

Crynodeb gweithredol	1
Yr asesiadau mae'r canllawiau hyn yn berthnasol iddyn nhw	3
Beth yw defnydd o DA a beth yw risgiau ei ddefnyddio mewn asesiadau?	3
Beth yw camddefnyddio DA?	4
Ymgysylltu a thrafod DA mewn canolfannau	5
Cydnabod defnydd o DA	6
Defnyddio DA a marcio gyda DA	7
Atal camddefnyddio DA mewn asesiadau	7
Adnabod camddefnydd	8
Cymharu â gwaith blaenorol.....	8
Ymgeiswyr preifat.....	8
Dangosyddion posibl o gamddefnyddio DA.....	9
Canfod yn awtomataidd.....	9
Adrodd yn ôl	10
Gweithredoedd Cyrff Dyfarnu	10
Atodiad A: Enghreifftiau o gamddefnyddio DA.....	12
Cyflwyniad.....	12
Llên-ladrad – camddefnyddio DA.....	12
Atodiad B: Enghreifftiau o ddefnyddio DA yng ngwaith myfyrwyr.....	15
Cyflwyniad.....	15
Enghreifftiau.....	15

Yr asesiadau mae'r canllawiau hyn yn berthnasol iddyn nhw

Mae myfyrwyr dan oruchwyliaeth agos staff wrth gwblhau mwyafrif eu harholiadau a nifer mawr o asesiadau eraill. Mae'r mynediad i ddeunyddiau sydd wedi'u caniatáu yn gyfyngedig ac nid oes hawl defnyddio'r rhyngwrwd. Ni fydd datblygiadau yn y maes DA yn effeithio ar ddarpariaeth yr asesiadau hyn gan na fydd myfyrwyr yn gallu defnyddio dulliau o'r fath wrth gwblhau'r asesiadau hyn.

Caiff mynediad i'r rhyngwrwd ei ganiatáu yng nghramau paratoi, ymchwil neu gynhyrchu rhai asesiadau. Asesiadau Di-arholiad, gwaith cwrs ac asesiadau mewnol ar gyfer Cymwysterau Cyffredinol a Chymwysterau Galwedigaethol a Thechnegol fydd mwyafrif yr asesiadau hyn. Bwriad pennaf y ddogfen hon yw rhoi arweiniad o ran yr asesiadau hyn.

Beth yw defnydd o DA a beth yw risgiau ei ddefnyddio mewn asesiadau?

Mae defnydd o DA yn cyfeirio at y defnydd o ddulliau DA i gael gwybodaeth a chynnwys y gellid eu defnyddio mewn gwaith sy'n cael ei gynhyrchu ar gyfer asesiadau sy'n arwain at gymwysterau.

Mae'r dewis o ddulliau DA, a'r gallu sydd ganddyn nhw, yn rhywbeth sy'n debygol o ehangu'n fawr yn y dyfodol agos. Oherwydd hynny mae camddefnyddio dulliau DA mewn perthynas ag asesiadau cymwysterau ar unrhyw bryd yn gamymddwyn. Dylai athrawon a myfyrwyr fod yn ymwybodol hefyd bod dulliau DA yn rhywbeth sy'n esblygu'n gyflym a bod cyfyngiadau ar eu defnydd yn aml, megis cynhyrchu cynnwys sy'n anghywir neu'n amhriodol.

Math o ddull DA yw'r bot sgwrsio DA sy'n cynhyrchu testun mewn ymateb i ysgogiadau a chwestiynau'r defnyddiwr. Gall defnyddwyr ofyn cwestiynau dilynol neu ofyn i'r bot sgwrsio ddiwygio'r ymatebion a ddarparwyd yn barod. Mae'r bot sgwrsio DA yn ymateb i ysgogiadau sy'n seiliedig ar batrymau yn y setiau data (model iaith fawr) maen nhw wedi derbyn hyfforddiant ynddyn nhw. Mae'r ymatebion a gynhyrchir ganddyn nhw yn debygol yn ystadegol o fod yn berthnasol ac yn briodol. Gall y bot sgwrsio gwblhau tasgau fel y rhai sy'n dilyn:

- Ateb cwestiynau
- Dadansoddi, gwella, a chrynhoi testun
- Awduro traethodau, erthyglau, ffuglen, a darnau ffeithiol
- Ysgrifennu cod cyfrifiadurol
- Cyfieithu testun o un iaith i iaith arall
- Cynhyrchu syniadau, ysgogiadau, neu awgrymiadau newydd ar gyfer testun neu thema benodol
- Cynhyrchu testun gyda phriodoleddau penodol, megis tôn, teimlad, neu ffurfioldeb

Ymhlith y botiau sgwrsio DA sydd ar gael ar hyn o bryd y mae:

- ChatGPT (<https://chat.openai.com/auth/login>)
- Jenni AI (<https://jenni.ai>)
- Jasper AI (<https://www.jasper.ai/>)
- Writesonic (<https://writesonic.com/chat/>)
- Bloomai (<https://huggingface.co/bigscience/bloom>)
- Google Bard (<https://bard.google.com/>)
- Claude (<https://claude.ai/>)

Mae'n bosibl defnyddio dulliau DA i gynhyrchu delweddau hefyd, megis:

- Midjourney (<https://midjourney.com/showcase/top/>)

- Stable Diffusion (<https://stablediffusionweb.com/>)
- Dalle-E 2 (OpenAI) (<https://openai.com/dall-e-2/>)

Mae'n bosibl defnyddio dulliau DA i gynhyrchu cerddoriaeth hefyd. Mae'r rhain yn cynnwys:

- Soundraw (<https://soundraw.io/>)
- wavtool (<https://wavtool.com/>)
- Musicfy (<https://create.musicfy.lol/>)

Gall fod risg sylweddol i'r defnydd o'r bot sgwrsio DA os yw'n cael ei ddefnyddio gan fyfyrwyr sy'n cwblhau asesiadau cymwysterau. Fel y nodwyd uchod, cawsant eu datblygu i gynhyrchu ymatebion yn seiliedig ar y tebygolrwydd ystadegol y bydd yr iaith a ddewiswyd yn ymateb priodol ac felly nid yw'n bosibl dibynnu ar yr ymatebion. Yn aml mae'r bot sgwrsio DA yn cynhyrchu atebion sy'n rhyw fras argyhoeddi ond yn cynnwys gwybodaeth sy'n anghywir neu â thuedd. Nodwyd bod yr atebion sydd wedi'u darparu gan rai botiau sgwrsio DA yn beryglus a niweidiol a gall rhai hefyd gynhyrchu cyfeirnodau ffug i lyfrau/erthyglau gan bobl real neu ffug.

Beth yw camddefnyddio DA?

Fel yr arfer, ac yn unol ag adran 5.3 (k) dogfen y [CGC Rheoliadau Cyffredinol ar gyfer Canolfannau Cymeradwy](#), rhaid i fyfyrwyr gyflwyno eu gwaith eu hunain yn unig i'w asesu. Mae hyn yn golygu bod angen sicrhau bod y cynnyrch gorffenedig wedi'i ysgrifennu yn eu geiriau nhw eu hunain. Ni ddylai fod wedi'i gopïo neu ei aralleirio o ffynhonnell arall megis dull DA, a dylai'r cynnwys adlewyrchu eu gwaith annibynnol nhw eu hunain. Disgwylir i fyfyrwyr ddangos eu gwybodaeth, eu sgiliau a'u dealltwriaeth yn ôl gofynion y cymhwyster dan sylw a'r hyn sydd wedi'i nodi ym manyleb y cymhwyster. Mae hyn yn cynnwys dangos eu perfformiad mewn perthynas ag amcanion asesu'r pwnc sy'n berthnasol i'r cwestiwn (cwestiynau) neu dasgau eraill a osodwyd i'r myfyrwyr. Er y gall DA ennill ei blwyf mewn gweithleoedd yn y dyfodol, at ddibenion dangos gwybodaeth, dealltwriaeth a sgiliau ar gyfer cymwysterau, mae'n bwysig er mwyn eu dilyniant i fyfyrwyr beidio â gorddibynnu ar offer megis DA. Dylai myfyrwyr ddatblygu'r wybodaeth, y sgiliau a'r ddealltwriaeth o'r pynciau maen nhw'n eu hastudio.

Rhaid i fyfyrwyr allu dangos mai cynnyrch eu gwaith a'u syniadau annibynnol eu hunain yw'r cyflwyniad terfynol.

Camddefnyddio DA yw lle mae myfyriwr wedi defnyddio un neu fwy o ddulliau DA ond heb gydnabod y defnydd hwn yn briodol gan gyflwyno gwaith i'w asesu nad yw'n waith wedi'i greu gan yr ymgeisydd ei hun. Mae'r canlynol yn enghreifftiau o gamddefnyddio DA ond nid yw wedi'i gyfyngu i'r rhain:

- Copïo neu aralleirio adrannau o gynnwys wedi'i gynhyrchu gan DA fel nad yw'r gwaith a gyflwynwyd i'w asesu bellach yn waith y myfyriwr ei hun
- Copïo neu aralleirio ymatebion cyfan o gynnwys wedi'i gynhyrchu gan DA
- Defnyddio DA i gwblhau rhannau o'r asesiad fel nad yw'r gwaith yn adlewyrchu gwaith y myfyriwr ei hun, ei ddadansoddi, ei werthuso na'i gyfrifiadau
- Methiant i gydnabod y defnydd o ddulliau DA pan fyddan nhw wedi'u defnyddio fel ffynhonnell gwybodaeth
- Cydnabyddiaeth anghyflawn neu wael o ddulliau DA
- Cyflwyno gwaith sy'n cynnwys cyfeirnodau neu lyfryddiaethau sy'n fwriadol anghyflawn neu gamarweiniol.

Mae camddefnyddio DA yn golygu camymddwyn yn ôl diffiniad dogfen y [CGC Amau Camymddwyn: Polisiâu a Gweithdrefnau](#). Ymhlith y sancsiynau camymddwyn sydd ar gael am dramgwyddo fel 'gwneud datganiad ffug o ddilysrwydd' a 'llên-ladrad' mae diarddeliad a gwaharddiad rhag cymryd cymwysterau am nifer o flynyddoedd. Gall effeithio ar farciau myfyrwyr hefyd os ydyn nhw wedi dibynnu ar DA i gwblhau asesiad ac, fel y nodwyd uchod, os nad yw'r cyrhaeddiad a ddangoswyd ganddyn nhw o ran gofynion y cymhwyster yn adlewyrchiad cywir o'u gwaith eu hunain.

Mae enghreifftiau o achosion camddefnyddio DA yr ymdriniwyd â nhw gan gyrff dyfarnu i'w cael yn [Atodiad A: Enghreifftiau o gamddefnyddio DA](#) ar ddiwedd y ddogfen hon.

Ymgysylltu a thrafod DA mewn canolfannau

Dylai fod polisiâu a gweithdrefnau wedi'u cytuno ynghylch asesu eisoes ar waith yn y canolfannau er mwyn sicrhau dilysrwydd asesiadau. Bellach rhaid i ganolfannau sicrhau bod y dogfennau hyn yn mynd i'r afael â'r risgiau sy'n gysylltiedig â chamddefnyddio DA.

Rhaid i athrawon, aseswyr a staff eraill drafod y defnydd o DA mewn asesiadau cymwysterau a chytuno sut maen nhw'n bwriadu gweithredu i reoli defnydd myfyrwyr o DA yn eu hysgol, coleg neu ganolfan arholiadau. Rhaid i ganolfannau dynnu sylw myfyrwyr at ddefnydd priodol ac amhriodol o DA, risgiau defnyddio DA, a chanlyniadau posibl defnyddio DA yn amhriodol mewn asesiad cymhwyster. Dylen nhw dynnu sylw myfyrwyr hefyd at sut mae'r ganolfan yn gweithredu o ran llên-ladrad a chanlyniadau camymddwyn. Dylai canolfannau ystyried cyfathrebu â rhieni er mwyn iddyn nhw fod yn ymwybodol o'r risgiau a'r materion a sicrhau eu bod yn cefnogi'r ganolfan o ran sut mae'n gweithredu.

Dylai canolfannau wneud y canlynol:

- a) Esbonio pa mor bwysig ydyw bod myfyrwyr yn cyflwyno eu gwaith annibynnol eu hunain (canlyniad eu hymdrechion eu hunain, ymchwil annibynnol, ac ati) ar gyfer asesiadau a phwysleisio wrthyn nhw a'u rhieni/gofalwyr beth yw risgiau camymddwyn;
- b) Diweddarau polisi camymddwyn/llên-ladrad y ganolfan i gydnabod y defnydd o DA (e.e. beth ydyw, risgiau ei ddefnyddio, beth yw camddefnyddio DA, sut bydd hyn yn cael ei drin fel camymddwyn, pa bryd y gellid ei ddefnyddio a sut y dylid cydnabod y defnydd hwnnw) – yn syml drwy gyfeirnoddi'r ddogfen hon;
- c) Sicrhau bod polisi camymddwyn/llên-ladrad y ganolfan yn cynnwys canllawiau clir ar sut dylai myfyrwyr gyfeirnoddi'n briodol (gan gynnwys gwefannau);
- ch) Sicrhau bod polisi camymddwyn/llên-ladrad y ganolfan yn cynnwys arweiniad clir ar sut dylai myfyrwyr gydnabod unrhyw ddefnydd o DA er mwyn osgoi ei gamddefnyddio (gweler yr adran isod ar [Gydnabod y defnydd o DA](#));
- d) Sicrhau bod athrawon ac aseswyr yn gyfarwydd hefo dulliau DA, y risgiau a dulliau canfod DA (gweler adranau Beth yw defnydd o DA a beth yw risgiau ei ddefnyddio mewn asesiadau?);
- dd) Sicrhau, lle mae myfyrwyr yn defnyddio prosesyddion geiriau neu gyfrifiaduron i gwblhau asesiadau, bod athrawon a staff perthnasol y ganolfan yn ymwybodol sut i analluogi mynediad amhriodol i'r rhyngwyd/DA lle mae wedi'i wahardd;
- e) Ystyried p'un a ddylai fod angen i fyfyrwyr lofnodi datganiad i ddweud eu bod wedi deall beth yw ystyr camddefnyddio DA, a bod hynny wedi'i wahardd yn y cytundeb dysgu maen nhw'n ei lofnodi wrth gofrestru mewn rhai canolfannau;
- f) Sicrhau bod pob myfyriwr yn derbyn copi o'r ddogfen CGC briodol *Gwybodaeth i Ymgeiswyr* (www.icq.org.uk/exams-office/information-for-candidates-documents) a'u bod yn deall y ddogfen honno;
- ff) Ategu wrth y myfyrwyr beth yw arwyddocâd eu datganiad (electronig) lle maen nhw'n cadarnhau bod y gwaith sy'n cael ei gyflwyno ganddyn nhw yn waith iddyn nhw eu hunain yn unig, canlyniadau datganiad ffug, a'u bod yn deall ac wedi dilyn y gofynion ar gyfer y pwnc;

- g) Dylech atgoffa myfyrwyr bod staff, arholwyr a chymedrolwyr y corff wedi sefydlu gweithdrefnau ar gyfer adrodd yn ôl ac ymchwilio i gamymddwyn (gweler yr adran [camau'r Cyrff Dyfarnu](#) isod a'r enghreifftiau o gamddefnyddio DA yr ymdriniwyd â nhw gan gyrff dyfarnu sydd i'w gweld yn [Atodiad A: Enghreifftiau o gamddefnyddio DA](#) ar ddiwedd y ddogfen hon); a
- ng) Sicrhau bod athrawon yn ymwybodol na chawn nhw ddefnyddio dulliau DA fel unig farciwr gwaith myfyrwyr (gweler yr adran [Defnyddio DA a marcio gyda DA](#) isod).

Cydnabod defnydd o DA

Mae'n bwysig o hyd bod myfyrwyr yn deall pa mor bwysig yw cyfeirnoddi'r ffynonellau a ddefnyddiwyd ganddyn nhw wrth gynhyrchu gwaith ar gyfer asesiad, a'u bod yn gwybod sut i wneud hyn. Mae cyfeirnoddi priodol yn ffordd o ddangos uniondeb academaidd ac yn allweddol o ran cynnal uniondeb asesiadau. Os bydd myfyriwr yn defnyddio dull DA sy'n rhoi manylion y ffynonellau a ddefnyddiwyd ganddo wrth gynhyrchu cynnwys, yna rhaid i'r myfyriwr wirio'r ffynonellau hyn a'u cyfeirnoddi yn ei waith yn y ffordd arferol. Lle nad yw dull DA yn darparu manylion o'r fath, dylai myfyrwyr sicrhau eu bod yn gwirio'r cynnwys a gynhyrchwyd gan DA yn annibynnol – ac yna cyfeirnoddi'r ffynonellau a ddefnyddiwyd ganddyn nhw.

Yn ogystal â'r uchod, lle mae myfyrwyr yn defnyddio DA, rhaid iddyn nhw gydnabod ei ddefnyddio a dangos yn glir sut maen nhw wedi'i ddefnyddio. Mae'n bosibl wedyn i athrawon ac aseswyr adolygu'r defnydd o DA a ph'un a oedd y defnydd hwnnw'n briodol yng nghyd-destun yr asesiad penodol hwnnw. Mae hyn yn arbennig o bwysig gan ystyried nad yw'r un craffu academaidd yn digwydd ar gynnwys a gynhyrchwyd gan DA yn yr un modd â ffynonellau cyhoeddedig eraill.

Lle defnyddiwyd dulliau DA fel ffynhonnell gwybodaeth, rhaid i'r myfyriwr ddangos wrth gydnabod hynny beth oedd enw'r ffynhonnell DA a ddefnyddiwyd gan ddangos hefyd y dyddiad y gynhyrchwyd y cynnwys. Er enghraifft: ChatGPT 3.5 (<https://openai.com/blog/chatgpt/>), 25/01/2024. Rhaid i'r myfyriwr gadw copi o'r cwestiwn (cwestiynau) a'r cynnwys wedi'i gynhyrchu gan gyfrifiadur at ddibenion cyfeirnoddi a dilysu, ar ffurf nad oes modd ei golygu (sgrinlun, er enghraifft) a darparu esboniad byr o sut cafodd ei ddefnyddio. Rhaid cyflwyno hyn gyda'r gwaith i'w asesu er mwyn i'r athro/aseswr allu adolygu'r gwaith, y cynnwys a gynhyrchwyd gan DA a sut y cafodd ei ddefnyddio. Os nad yw hyn yn cael ei gyflwyno, ac mae'r athro/aseswr yn amau bod y myfyriwr wedi defnyddio dulliau DA, bydd angen i'r athro/aseswr edrych ar bolisi camymddwyn y ganolfan i weld pa gamau i'w dilyn nesaf gan weithredu hefyd i sicrhau bod y gwaith yn waith y myfyriwr ei hun. Mae canllawiau pellach ar ffyrdd y gellir gwneud hyn wedi'u nodi yn nogfen ganllawiau'r *CGC Llên-ladrad mewn Asesiadau* (gweler y cyswllt isod).

Mae canllawiau'r CGC ynghylch cyfeirnoddi i'w gweld yn y canlynol:

- [Llên-ladrad mewn Asesiadau](#)
- [Cyfarwyddiadau ar gynnal gwaith cwrs](#)
- [Y dogfennau Gwybodaeth i Ymgeiswyr](#)

Pethau eraill i'w hystyried o ran cydnabod y defnydd o DA yw:

- a) Atgoffa myfyrwyr y gall cyfeirnoddi gwaeth, aralleirio a chopio adrannau o destun fod yn gamymddwyn, yr un fath ag unrhyw ffynhonnell arall ac y gall hynny gael ei gosbi'n llym gan gynnwys diarddel yr ymgeisydd. Yng nghyd-destun y defnydd o DA, rhaid i fyfyrwyr gael gwybod beth sy'n dderbyniol a beth sydd ddim yn dderbyniol o ran cydnabod cynnwys DA a'r defnydd o ffynonellau DA. Er enghraifft, byddai'n annerbyniol cynnwys y cyfeirnod 'AI' neu

'ChatGPT' yn unig, yn yr un modd ag y byddai'n annerbyniol nodi 'Llyfrgell' yn hytrach na theitl y llyfr, enw'r awdur, y bennod a'r dudalen;

- b) Dylid atgoffa myfyrwyr hefyd, os ydyn nhw'n defnyddio DA mewn ffordd sy'n golygu nad ydyn nhw wedi bodloni'r meini prawf marcio yn annibynnol, ni fyddan nhw'n derbyn marciau (mae enghreifftiau o sut i roi hyn ar waith i'w cael yn [Atodiad B: Enghreifftiau o ddefnyddio DA wrth farcio gwaith myfyrwyr](#) ar ddiwedd y ddogfen hon).

Defnyddio DA a marcio gyda DA

Wrth farcio gwaith myfyriwr lle mae cydnabyddir bod defnydd o DA, ac nad oes pryderon o gamddefnyddio DA, rhaid i'r aseswr sicrhau o hyd nad yw'r myfyriwr yn cael ei wobrwyo os ydyw wedi defnyddio dulliau DA ac heb fodloni'r meini prawf marcio'n annibynnol. Yn dibynnu ar y meini prawf marcio neu'r disgrifyddion graddau a ddefnyddir, efallai y bydd angen i'r aseswr ystyried y methiant i ddangos yn annibynnol ei ddealltwriaeth o agweddau penodol wrth bennu'r marc/radd p/briodol i'w roi/rhoi. Lle mae defnydd o DA o'r fath wedi'i ystyried, ac yn enwedig lle mae hyn wedi effeithio ar y marciau/graddau terfynol a roddwyd gan yr aseswr, dylid cadw cofnodion clir – mae hyn yn darparu adborth i'r myfyriwr ac eglurder lle ceir apêl mewnol neu os yw'r gwaith wedi'i ddewis ar gyfer dilysu cymedroli/safonau.

Mae enghreifftiau o sut i ystyried y defnydd o DA a gydnabyddir wrth farcio i'w gweld yn [Atodiad B: Enghreifftiau o ddefnyddio DA wrth farcio gwaith myfyrwyr](#) ar ddiwedd y ddogfen hon.

Gall canolfannau bennu, ar ôl ystyried unrhyw bryderon ynghylch preifatrwydd data yn ofalus, p'un a ydyw'n briodol i'w hathrawon a'u haseswyr ddefnyddio dulliau DA i helpu wrth farcio gwaith myfyrwyr. Lle mae canolfannau'n caniatáu dulliau DA i farcio gwaith myfyrwyr, ni chaniateir i'r dull DA fod yr unig farciwr. Rhaid i aseswr dynol adolygu'r holl waith yn ei gyfanrwydd a phennu'r marc y mae'n credu sy'n deilwng, ni waeth beth fo canlyniadau'r dull DA. Mae'r aseswr yn parhau i fod yn gyfrifol am y marc/radd a roddir.

Atal camddefnyddio DA mewn asesiadau

Er y gall fod manteision i ddefnyddio DA mewn rhai sefyllfaoedd, mae posibilrwydd hefyd y gall myfyrwyr ei gamddefnyddio, naill ai'n ddamweiniol neu'n fwriadol. Gall camddefnyddio DA, mewn ffordd sy'n cynnwys y myfyriwr yn cyflwyno gwaith i'w asesu ar gyfer cymhwyster nad yw'n waith iddyn nhw, gael ei ystyried yn fath o lôn-ladrad. Cyhoeddwyd canllawiau ynghylch llên-ladrad gan y CGC. Mae'r [ddogfen hon](#) yn dweud beth yw llên-ladrad, sut i'w atal, a sut i'w ganfod. Rhaid i athrawon ac aseswyr fod yn sicr bod y gwaith maen nhw'n ei dderbyn i'w asesu a'i farcio yn waith dilys y myfyriwr ei hun. Mae angen y rhain i gadarnhau hyn yn ystod y broses asesu.

I atal camddefnydd, yr hyn sy'n allweddol mae'n debyg yw addysgu a chodi ymwybyddiaeth ymhlith aelodau'r staff a'r myfyrwyr. Dyma rai ffyrdd o weithredu (bydd llawer o ganolfannau'n gwneud hyn yn barod gan nad yw'r gofynion yn rhai newydd):

- a) Ystyried cyfyngu ar fynediad i ddulliau DA ar-lein ar ddyfeisiau a rhwydweithiau'r ganolfan;
- b) Sicrhau bod mynediad wedi'i gyfyngu i ddulliau DA ar-lein ar ddyfeisiau'r ganolfan a ddefnyddir ar gyfer arholiadau;
- c) Pennu terfynol amser rhesymol ar gyfer cyflwyno gwaith ac atgoffa am hynny;
- ch) Lle y bo'n briodol, dyrannu amser i gyflawni cyfrannau digonol o waith dan oruchwyliath uniongyrchol yn yr ystafell ddogfen. Bydd hyn yn rhoi cyfle i'r athro/athrawon ddilysu gwaith cyflawn pob myfyriwr yn hyderus;
- d) Archwilio ar adegau gwahanol yn y broses o gynhyrchu'r gwaith er mwyn sicrhau bod y gwaith yn mynd rhagddo mewn ffordd drefnus ac amserol a bod y gwaith a gyflwynir yn dangos ei fod wedi parhau'n naturiol o'r camau cynharach;

- dd) Cyflwyno gweithgareddau ystafell ddosbarth sy'n defnyddio'r lefel gwybodaeth/dealltwriaeth a feithriniwyd yn ystod y cwrs sy'n golygu bod yr athro/athrawes yn gallu bod yn hyderus yn nealltwriaeth y myfyriwr o'r deunydd;
- e) Ystyried p'un a yw'n briodol ac yn ddefnyddiol i drafod â myfyrrwyr ar lafar am eu gwaith. Bwriad gwneud hyn yw penderfynu a ydyn nhw'n deall y gwaith hwnnw a'i fod yn amlwg yn waith maen nhw wedi'i gyflawni'n annibynnol eu hunain;
- f) Peidio â derbyn unrhyw waith y mae staff yn amau sydd wedi dod o ddulliau DA heb gydnabyddiaeth iawn neu ei fod wedi'i lèn-ladrata fel arall, heb ymchwilio ymhellach i'r mater. Byddai gwneud hynny'n annog lledaenu'r arfer hwn ac mae hynny'n debygol o gael ei ystyried yn gamymddwyn gan staff a gall fod sancsiynau am hynny.
- ff) Cyhoeddi tasgau ar gyfer aseiniadau wedi'u dyfeisio gan y ganolfan sydd, lle bynnag y bo hynny'n bosibl, yn amserol, cyfredol a phenodol. Dylai fod gofyn creu cynnwys felly sy'n llai tebygol o fod o fewn cyrraedd i fodolau DA sydd wedi'u hyfforddi i ddefnyddio data hanesyddol.

Adnabod camddefnydd

I adnabod y ffaith bod myfyrrwyr wedi camddefnyddio DA, mae angen i athrawon ddefnyddio'r un sgiliau a thechnegau arsylwi ag y maen nhw'n eu defnyddio yn barod i sicrhau bod gwaith unrhyw fyfyrwr yn waith dilys iddyn nhw eu hunain. Mae'n bosibl defnyddio rhai dulliau penodol hefyd. Mae'r dulliau gwahanol hyn yn cael eu harchwilio ymhellach isod.

Cymharu â gwaith blaenorol

Wrth adolygu darn o waith penodol i sicrhau ei fod yn ddilys, mae'n syniad da ei gymharu â gwaith arall a grëwyd gan y myfyriwr. Lle mae'r gwaith yn waith ysgrifenedig, gellir talu sylw i'r nodweddion canlynol:

- Sillafu ac atalnodi
- Defnydd o ramadeg
- Arddull a chywair yr ysgrifennu
- Geirfa
- Cymhlethdod a chydlyniant
- Dealltwriaeth a lefel gweithio yn gyffredinol
- Y dull cynhyrchu (h.y. p'un ai'n ysgrifenedig neu'n defnyddio prosesydd geiriau)

Gallai athrawon ystyried cymharu gwaith sydd newydd ei gyflwyno â gwaith a gwblhawyd gan y myfyriwr yn yr ystafell ddosbarth, neu dan amodau dan oruchwyliaeth.

Ymgeiswyr preifat

Gall dilysu dilysrwydd y gwaith a gyflwynir gan ymgeiswyr preifat fod yn heriol i ganolfannau, o ystyried efallai na fydd ganddyn nhw ddealltwriaeth dda o safon gwaith y myfyriwr ar hyn o bryd. Cyn derbyn gwaith i'w asesu, rhaid i athrawon/aseswyr gymryd camau i sicrhau mai gwaith annibynnol y myfyriwr ydyw. Gallai gynnwys adolygu portffolio o dystiolaeth y myfyriwr ar draws amrywiaeth o gymwysterau a thrafodaeth fer gyda'r myfyriwr ynghylch ei waith.

Mae canllawiau pellach ar ddilysu gwaith myfyrrwyr i'w gweld yn nogfen y [CGC Cyfarwyddiadau ar gynnal gwaith cwrs](#).

Dangosyddion posibl o gamddefnyddio DA

Gallai gweld y canlynol yng ngwaith myfyriwr fod yn arwydd ei fod wedi camddefnyddio DA:

- a) Defnydd diodyn o sillafu, arian cyfred a thermâu Americanaidd a lleoleiddio arall.*
- b) Defnydd diodyn o iaith neu eirfa sydd efallai ddim yn briodol i lefel y cymhwyster*
- c) Diffyg dyfyniadau uniongyrchol a/neu ddefnydd o gyfeirnodau pan fo'r rhain yn ofynnol/yn ddisgwyliedig
- ch) Cynnwys cyfeirnodau nad oes modd eu canfod neu eu dilysu (mae rhai dulliau DA wedi darparu cyfeirnodau ffug i lyfrau neu erthyglau gan awduron go iawn)
- d) Diffyg cyfeiriad at ddigwyddiadau sy'n digwydd ar ôl dyddiad penodol (gan gyfleu adeg crynhoi ffynhonnell ddata'r dull DA), gall hynny fod yn rhywbeth i dalu sylw iddo mewn rhai pynciau
- dd) Achosion o ddefnydd anghywir/anghyson o safbwynt y person cyntaf a'r trydydd person pan nad yw testun a gynhyrchwyd wedi'i newid
- e) Gwahaniaeth yn arddull yr iaith a ddefnyddiwyd o gymharu â'r hyn mae'r myfyriwr yn ei ddefnyddio yn yr ystafell ddosbarth neu mewn gwaith a gyflwynwyd yn flaenorol
- f) Amrywiad yn arddull yr iaith sydd i'w weld mewn darn o waith, os yw myfyriwr wedi cymryd darnau sylweddol o destun o DA a'u diwygio wedyn
- ff) Diffyg graffiau/tablau data/cymhorthion gweledol pan fyddai disgwyl i'r rhain fod yn bresennol
- g) Diffyg gwybodaeth leol neu destunol penodol
- ng) Cynnwys sy'n fwy generig o ran ei natur, a ddim yn ymwneud â'r myfyriwr ei hun, neu dasg neu senario arbenigol, os yw hyn yn ofynnol/yn ddisgwyliedig
- h) Rhybuddion neu amodau a gynhyrchwyd gan DA wedi'u cynnwys yn ddiotal gan y myfyriwr sy'n amlygu cyfyngiadau ei allu, neu natur ddamcaniaethol yr allbwn mae'n ei roi
- i) Cyflwyno gwaith myfyriwr ar ffurf wedi'i deipio, a'r myfyriwr fel arfer yn cyflwyno gwaith mewn llawysgrifen
- l) Defnyddio sawl gosodiad cloi drwy'r testun mewn ffordd anghyffredin, neu ailadrodd strwythur traethawd trosfwaol sawl gwaith mewn un traethawd hir. Gall hyn fod yn ganlyniad gofyn i DA gynhyrchu traethawd sawl gwaith i ychwanegu dyfnder ac amrywiaeth neu i oresgyn y cyfyngiadau allbwn sy'n perthyn iddo
- ll) Cynnwys gosodiadau cryf sydd ddim yn dilyn yn rhesymegol neu osodiadau anghywir yn hyderus mewn cynnwys sy'n gydlynol fel arfer
- m) Iaith hirwyntog neu hyperbolig sydd efallai ddim yn cyfateb i arddull arferol yr ymgeisydd

*Cofiwch, fodd bynnag, bod modd rhoi cyfarwyddyd i bot sgwrsio DA i ddefnyddio ieithoedd a lefelau hyfedredd gwahanol wrth gynhyrchu cynnwys.

Fodd bynnag, bydd rhai dulliau DA yn cynhyrchu dyfyniadau a chyfeirnodau.

Canfod yn awtomataidd

Gan eu bod yn fodolau iaith mawr, mae botiau sgwrsio DA yn creu cynnwys drwy fynd ati i 'ddyfalu' y gair nesaf mwyaf tebygol mewn dilyniant. Golyga hyn bod cynnwys a gynhyrchwyd gan DA yn defnyddio'r cyfuniadau mwyaf cyffredin o eiriau, yn wahanol i bobl, sy'n defnyddio amrywiaeth o eiriau yn eu hysgrifennu arferol. Mae sawl rhaglen a gwasanaeth yn defnyddio'r gwahaniaeth hwn i ddadansoddi cynnwys ysgrifenedig yn ystadegol a phennu'r tebygolrwydd ei fod wedi'i gynhyrchu gan DA, er enghraifft:

- Canfodydd ysgrifennu Turnitin AI (<https://www.turnitin.com/solutions/topics/ai-writing/ai-detector/>)
- Copyleaks (<https://copyleaks.com/ai-content-detector>)
- GPTZero (<https://gptzero.me/>)
- Sapling (<https://sapling.ai/ai-content-detector>)

Gellid defnyddio'r rhain i wirio gwaith myfyrwyr a/neu i ddilysu pryderon ynghylch dilysrwydd gwaith myfyrwyr. Fodd bynnag, dylid nodi y bydd y dulliau uchod, gan fod eu sgorau wedi'u seilio ar ba mor rhagweladwy yw geiriau, yn rhoi sgorau is am gynnwys wedi'i gynhyrchu drwy DA sydd wedi'i newid wedyn gan fyfyrwyr. Gall ansawdd y dulliau canfod hyn amrywio a bydd DA a'r modd o'i ganfod yn parhau i esblygu. Bydd treulio amser yn dod i adnabod y dulliau canfod yn helpu athrawon ac aseswyr i ddeall yr hyn nad ydyn nhw'n gallu ei wneud.

Mae dulliau canfod DA, gan gynnwys y rhai a restrir uchod, yn defnyddio modelau canfod sy'n gallu amrywio o ran cywirdeb, yn dibynnu ar y dull a'r fersiwn DA a ddefnyddiwyd, cyfrannedd y cynnwys sy'n deillio o o gymharu â'r cynnwys a luniwyd gan unigolyn, annog mathau a ffactorau eraill (megis cymhwysedd unigolyn yn y Saesneg/Gymraeg). Mewn achosion lle amheuir camddefnydd o DA, gall fod yn ddefnyddiol defnyddio mwy nag un dull canfod i ddarparu ffynhonnell ychwanegol o dystiolaeth am ddilysrwydd gwaith myfyriwr.

Dylai'r defnydd o ddulliau canfod fod yn rhan o ddull cyfannol o ystyried dilysrwydd gwaith myfyrwyr; dylid ystyried yr holl wybodaeth sydd ar gael wrth adolygu unrhyw bryderon ynghylch camymddwyn. Athrawon fydd yn adnabod eu myfyrwyr orau ac felly nhw fyddai orau i asesu dilysrwydd y gwaith a gyflwynwyd ar eu cyfer i'w asesu – gall dulliau canfod DA fod yn rhan ddefnyddiol o'r dystiolaeth y gallan nhw ei hystyried.

Adrodd yn ôl

Os bydd eich amheuron yn cael eu cadarnhau a bod y myfyriwr heb lofnodi'r datganiad dilysu eto, yna nid oes angen i'ch canolfan roi gwybod i'r corff dyfarnu priodol am y digwyddiad. Dylid nodi manylion camau i ddatrys achosion o'r fath ym mholisi camymddwyn/llên-ladradd y ganolfan. Dylai'r rhain gynnwys sicrhau bod myfyrwyr yn ymwybodol o beth yw camymddwyn, sut i osgoi camymddwyn, sut i gyfeiriodi ffynonellau yn iawn a chydabod dulliau DA yn iawn, ac ati.

Ni ddylai athrawon dderbyn gwaith sydd ddim yn waith y myfyriwr ei hun. Yn y pen draw, cyfrifoldeb Pennaeth y Ganolfan yw sicrhau nad yw ymgeiswyr yn cyflwyno gwaith nad yw'n ddilys.

Os bydd canolfan yn canfod neu'n amau bod camddefnydd o DA wedi bod a'r datganiad dilysu wedi'i lofnodi, yna rhaid adrodd yn ôl i'r corff dyfarnu perthnasol am yr achos. Mae manylion am y weithdrefn i'w cael yn nogfen y [CGC Amau Camymddwyn: Polisiau a Gweithdrefnau](#).

Gweithredoedd Cyrff Dyfarnu

Mae cyrff dyfarnu'r CGC yn sicrhau bod eu staff, cymedrolwyr ac arholwyr yn derbyn hyfforddiant priodol o ran adnabod camymddwyn ac mae gweithdrefnau wedi'u sefydlu ar gyfer adrodd am ac ymchwilio i amheuron o gamymddwyn.

Os bydd cymedrolwr neu arholwr y corff dyfarnu yn amau bod DA wedi'i gamddefnyddio, neu os bydd myfyriwr neu aelod o'r cyhoedd wedi adrodd yn ôl am hyn, yna bydd manylion llawn yr honiad yn cael eu trosglwyddo yn ôl i'r ganolfan. Bydd y corff dyfarnu perthnasol yn cysylltu â Phennaeth y Ganolfan ynghylch camau nesaf yr ymchwiliad a sut y byddan nhw'n cael y dystiolaeth briodol. Yna bydd y corff dyfarnu yn ystyried yr achos ac, os bydd angen, yn gosod sanctsiwn yn unol â'r sanctsiynau sydd i'w cael yn y ddogfen [CGC Amau Camymddwyn: Polisiau a Gweithdrefnau](#). Mae'r sanctsiynau sy'n berthnasol yn achos myfyriwr yn llên-ladrata ac yn cyflwyno datganiad ffug o ddilysrwydd yn amrywio o rybuddio'r myfyriwr ynghylch ei ymddygiad yn y dyfodol i ddiarddel ac atal y myfyriwr hwnnw rhag cofrestru am un neu fwy o arholiadau am gyfnod penodol o amser.

Mae enghreifftiau o achosion camddefnyddio DA yr ymdriniwyd â nhw gan gyrff dyfarnu i'w cael yn [Atodiad A: Enghreifftiau o gamddefnyddio DA](#) ar ddiwedd y ddogfen hon.

Bydd cyrff dyfarnu yn gweithredu hefyd. Gall hyn gynnwys gosod sancsiynau os yw staff canolfannau yn gwybod eu bod yn derbyn, neu'n methu gwirio, gwaith nad yw'n ddilys ar gyfer asesiadau cymwysterau.

Atodiad A: Enghreifftiau o gamddefnyddio DA

Cyflwyniad

Mae'r isod yn enghreifftiau dienw o achosion camymddwyn diweddar a oedd yn cynnwys camddefnyddio dulliau DA. Noder, er bod pynciau penodol wedi'u nodi yn yr enghreifftiau isod, gellir cymhwyso'r amgylchiadau a ddisgrifir a'r camau gweithredu a'r sancsiynau cysylltiedig at unrhyw gymhwyster fel y bo'n briodol. Rydym wedi dewis y canlynol i roi enghreifftiau sy'n ymdrin ag amrywiaeth o gyd-destunau gwahanol, gan gynnwys lle mae canolfannau wedi adrodd yn ôl am bryderon o gamddefnyddio DA a lle mae personél asesu corff dyfarnu wedi nodi problemau posibl. Mae'r enghraifft olaf yn enghraifft o'r hyn a all fynd o'i le pan nad yw prosesyddion geiriau wedi'u gosod yn gywir ar gyfer arholiadau.

Llên-ladrad – camddefnyddio DA

Corff dyfarnu: AQA

Cymhwyster: Safon Uwch Hanes Asesiad di-arholiad

Roedd canolfan wedi rhoi gwybod bod pryderon gan yr athro Safon Uwch Hanes ynghylch cyflwyniadau asesiadau di-arholiad dau ymgeisydd. Sail y pryderon oedd bod sawl adran yn anghyson ag adrannau eraill yng ngwaith yr ymgeiswyr, a lefel arferol ac arddull ysgrifennu'r ymgeiswyr.

Defnyddiodd y ganolfan feddalwedd canfod DA i ddilyn pryderon yr athro. Nodwyd y canlynol yn adolygiad y ganolfan.

Ymgeisydd A: Roedd y feddalwedd canfod DA wedi nodi ei bod yn debygol iawn bod DA wedi cynhyrchu'r gwaith. Cyfaddefodd yr ymgeisydd hwn i ddefnyddio ChatGPT i gynhyrchu canllaw ar gyfer ei waith ei hun a honnodd ei fod wedi cyflwyno'r canllaw yn hytrach na'i waith ei hun ar ddamwain.

Ymgeisydd B: Roedd y feddalwedd canfod DA wedi nodi ei bod yn bosibl fod y gwaith wedi'i gynhyrchu gan DA, ac yn debygol o fod yn gyfuniad o fewnbwn DA a dynol. Cyfaddefodd yr ymgeisydd i ddefnyddio ChatGPT ar gyfer rhywfaint o gynnwys y gwaith, er mwyn gwella'r gwaith yn ogystal â chreu cynnwys cwbl newydd.

Roedd y ganolfan wedi adrodd yn ôl i'r corff dyfarnu am y ddau ymgeisydd ac wedi cadarnhau bod yr holl ddogfennau 'gwybodaeth i ymgeiswyr' perthnasol wedi'u dosbarthu i ymgeiswyr, a bod yr ymgeiswyr wedi llofnodi'r datganiad dilysrwydd i ddatgan mai gwaith eu hunain yw'r gwaith a gwblhawyd.

Canfuwyd bod y ddau ymgeisydd wedi cyflawni achosion o gamymddwyn. Diarddelwyd Ymgeisydd A o'r cymhwyster Safon Uwch Hanes a cholodd Ymgeisydd B yr holl farciau yr oedd wedi'u hennill ar gyfer cydran Asesiad di-arholiad Safon Uwch Hanes.

Corff dyfarnu: OCR**Cymhwyster: Cambridge Nationals Enterprise and Marketing**

Mynegodd y cymedrolwr bryderon ynghylch amheuaeth o lèn-ladrad yn un o unedau'r cymhwyster uchod, oherwydd diffyg cyfeirnoddi yng ngwaith ymgeiswyr.

Drwy ddefnyddio Turnitin, nodwyd dau ymgeisydd y gallent fod wedi defnyddio dulliau DA, neu Modelau Iaith Mawr (LLMs), i gynhyrchu cynnwys ar gyfer o leiaf un Deiliant Dysgu. Roedd y rhain yn cynnwys esboniadau o dermau busnes a dadansoddiadau ariannol gwahanol.

Cyfaddefodd un ymgeisydd i ddefnyddio ChatGPT yn rhannau olaf ei waith cwrs gan nad oedd wedi deall rhai o'r cwestiynau ac roedd yn teimlo bod y gefnogaeth gan yr athro'n "rhy anghyffredin". Nododd mai'r resymeg oedd nad oedd yn wahanol i ofyn i'r athro am gyngor gan y byddai'r dull DA yn cymryd gwybodaeth o bob rhan o'r rhyngwyd a gan ei fod yn gofyn cwestiynau penodol, byddai'r 'ateb' gan y dull DA yr un fath â chael cyngor ac adborth gan athro.

Cyfaddefodd yr ymgeisydd arall i ddefnyddio dull DA i gynhyrchu cynnwys ar gyfer ei waith ond nid oedd yn cofio pa adrannau o'r gwaith oedd gwaith ei hun.

Er y dywedwyd wrth y garfan am lèn-ladrad a sut i'w osgoi, ni chafwyd unrhyw sôn yn benodol am ddulliau DA – er gwaetha'r ffaith bod camddefnyddio DA yn ffurf o lèn-ladrad.

Ar sail y dystiolaeth a ddarparwyd gan y ganolfan, penderfynwyd na fyddai'r un o'r ddau ymgeisydd yn derbyn unrhyw farciau ar gyfer y Deilliannau Dysgu dan sylw.

Corff dyfarnu: Pearson**Cymhwyster: Project Estynedig P301**

Yn ystod adolygiad arferol o'r gwaith at ddibenion nodi achos posibl o gamddefnyddio DA, nodwyd gan feddalwedd canfod bod cyflwyniad Project Estynedig un ymgeisydd yn cynnwys sawl adran o gynnwys a gynhyrchwyd gan DA nad oeddent wedi'u cyfeirioddi. Roedd gwerthusiad pellach â llaw o'r cyflwyniad yn casglu bod sawl adran o'r gwaith yn cynnwys dangosyddion estynedig sy'n gysylltiedig â DA a gynhyrchir. Ar ôl cysylltu â'r ganolfan, gwrthododd yr ymgeisydd ddarparu datganiad yn esbonio'r pryderon. Cyfeiriwyd yr achos at Bwyllgor Camymddwyn Pearson i'w ystyried.

Ar ôl adolygiad gofalus o'r dystiolaeth sydd ar gael, casglodd y Pwyllgor Camymddwyn bod yr ymgeisydd wedi torri canllawiau *Defnyddio DA mewn Asesiadau* y CGC sy'n rhoi'r diffiniad canlynol am gamymddwyn "*copïo neu aralleirio adrannau o gynnwys wedi'i gynhyrchu gan DA fel nad yw'r gwaith bellach yn waith y myfyriwr ei hun*" a "*methiant i gydnabod y defnydd o ddulliau DA pan fyddan nhw wedi'u defnyddio fel ffynhonnell gwybodaeth*".

Penderfynodd y Pwyllgor Camymddwyn y byddai'r ymgeisydd yn cael ei ddiarddel o'r cymhwyster, o ganlyniad i'r camymddwyn.

Corff dyfarnu: AQA**Cymhwyster: TGAU Astudiaethau Crefyddol**

Uwchgyfeiriwyd sgript arholiad ymgeisydd i'r tîm camymddwyn gan yr arholwr a oedd yn ei farcio oherwydd ei fod wedi nodi sawl sillafiad Americanaidd ac roedd yn teimlo nad oedd yr iaith a'r cysyniadau hynod soffistigedig wedi'u cynnwys yn gyson â gwaith o safon TGAU.

Adolygwyd sgrïpt yr ymgeisydd, a ysgrifennwyd ar brosesydd geiriau, gan ddefnyddio meddalwedd canfod DA. Cafwyd sgôr o debygolrwydd uchel bod DA wedi'i ddefnyddio. Gofynnwyd i'r ymgeisydd ddarparu datganiad. Gwadodd ddefnyddio DA.

Ar ôl ystyried y dystiolaeth a gasglwyd, penderfynwyd bod yr ymgeisydd wedi torri amodau'r arholiad ac wedi defnyddio DA i gynhyrchu atebion yn ei arholiad. Collodd yr ymgeisydd yr holl farciau a enillwyd ar gyfer cydran. Ar ôl y canlyniadau, casglwyd gan y ganolfan nad oedd marciau a graddau'r ymgeisydd yn gyson â'r disgwyliad neu gyflawniad blaenorol. Ar ôl canlyniad yr achos hwn a'r gwahaniaeth o ran y perfformiad fel yr amlygwyd gan y ganolfan, proseswyd holl asesiadau'r ymgeisydd drwy feddalwedd canfod DA a oedd yn dangos bod sawl cydran yn cael ei heffeithio. O ganlyniad, collodd yr ymgeisydd yr holl farciau a enillwyd ar gyfer y cydrannau yr effeithiwyd arnynt.

Nid oedd prosesydd geiriau'r ymgeisydd wedi'i osod yn gywir. Dylai mynediad i'r rhyngwrwyd fod wedi'i analluogi ar gyfer y prosesydd geiriau, a fyddai wedi atal y camymddwyn hwn rhag digwydd. Yn rhan o'r ymchwiliad, roedd y corff dyfarnu'n ceisio sicrhau na fyddai achosion o'r fath yn digwydd eto. Rhoddodd y ganolfan fanylion o'r camau a fyddai'n cael eu cymryd i atal y mater rhag digwydd eto, a oedd yn cynnwys ailhyfforddi goruchwylwyr ar osod prosesydd geiriau.

Atodiad B: Enghreifftiau o ddefnyddio DA yng ngwaith myfyrwyr

Cyflwyniad

Mae'r canlynol yn enghreifftiau o sut gall athrawon ac aseswyr gymhwyso canllawiau'r CGC *Defnyddio DA mewn Asesiadau* sy'n ymwneud â myfyrwyr yn defnyddio dulliau DA mewn ffordd sy'n golygu nad ydyn nhw wedi bodloni'r meini prawf marcio'n annibynnol, yn unol â thudalen 6 y canllawiau: "*b) Dylid atgoffa ymgeiswyr hefyd, os ydyn nhw'n defnyddio DA mewn ffordd sy'n golygu nad ydyn nhw wedi bodloni'r gofynion asesu yn annibynnol, bod hynny'n debygol o arwain at ddyfarnu marciau isel. Fyddan nhw ddim wedyn yn derbyn credyd am gydnabod y defnydd o DA.*" Yn yr enghreifftiau isod, nid yw myfyrwyr wedi bodloni'r meini prawf marcio'n annibynnol oherwydd eu bod yn dibynnu'n ormodol ar ddulliau DA.

Enghreifftiau

Corff dyfarnu: Pearson

Cymhwyster: Safon Uwch Hanes

Mae ymgeisydd wedi cynhyrchu gwaith cwrs o safon da ar gyfer cydran Asesiad di-arholiad y cymhwyster. Mae'r ymgeisydd wedi defnyddio amrywiaeth o ffynonellau a dulliau DA ac wedi cyfeirio'n briodol atyn nhw yn y gwaith. Mae'r ymgeisydd wedi dangos peth dealltwriaeth o'r testun, gan ddefnyddio gwybodaeth sy'n gywir ac yn briodol ar y cyfan. Mae'r ymgeisydd hefyd wedi mynegi barn ar y testun dan sylw ac mae wedi rhoi cynnig ar drafod rhywfaint o safbwyntiau gwahanol. Mae'r gwaith yn glir ac yn gydlynol ond mae diffyg dyfnder.

Mae'r aseswr sy'n marcio'r gwaith yn y ganolfan yn ymgynghori â'r cynllun marcio ar gyfer y gydran hon ac yn nodi bod y gwaith yn debygol o ddenu marciau a fyddai'n ei osod yn Lefel 3. Mae'r cynllun marcio ar gyfer y lefel hon fel a ganlyn¹:

Level	Mark	Descriptor
Level 3	17–24	Explains analysis and attempts evaluation <ul style="list-style-type: none">A range of material relevant to the enquiry has been identified from reading and appropriately cited. Information has been appropriately selected and deployed to show understanding of the overall issue in question.A judgement on the question is related to some key points of view encountered in reading and discussion is attempted, albeit with limited substantiation. Contextual knowledge of some issues related to the debate is shown and linked to some of the points discussed.Analyses some of the views in three chosen works by selecting and explaining some key points and indicating differences. Explanation demonstrates some understanding of the reasons for differences.Attempts are made to establish valid criteria for evaluation of some arguments in the chosen works and to relate the overall judgement to them, although with weak substantiation.Mostly accurate and relevant knowledge is included to demonstrate some understanding of the conceptual focus of the enquiry, but material lacks range or depth. The answer is concise and shows some organisation. The general trend of the argument is clear, but parts of it lack logic, coherence and precision.
		Low level 3: 17–18 marks The qualities of Level 3 are displayed, but material is less convincing in some aspects and it is not concise.
		Mid level 3: 19–21 marks The qualities of Level 3 are displayed, but material is less convincing in some aspects or it is not concise.
		High level 3: 22–24 marks The qualities of Level 3 are securely displayed.

Ar ôl ystyried yn ofalus y disgrifyddion a gwaith yr ymgeisydd, mae'r aseswr o'r farn bod y gwaith o safon lefel 3 uchel, ac yn werth 22-24 o farciau. Fodd bynnag, ar gyfer yr adran yn y gwaith lle mae'r ymgeisydd yn trafod rhai pwyntiau a gwahaniaethau allweddol rhwng tri adnodd hanesyddol, mae'r ymgeisydd wedi dibynnu ar ddull DA yn unig. Cydnabyddwyd y defnydd hwn yn briodol a chyflwynwyd

copi o'r mewnbwn i a'r allbwn o'r dull DA gyda'r gwaith. Gan nad yw'r ymgeisydd wedi bodloni'r meini prawf marcio'n annibynnol, ni ellir rhoi marciau am yr agwedd hon o'r disgrifydd (h.y. y trydydd pwynt bwled uchod). Felly mae'r aseswr yn gosod y gwaith yng nghanol categori lefel 3, gan roi 20 marc.

Mae'r aseswr yn sicrhau bod y penderfyniad hwn ynghylch defnydd myfyriwr o DA a'i effaith ar farcio wedi'i gofnodi'n glir. Mae hyn yn darparu adborth i'r myfyriwr ac yn darparu eglurder os oes apêl mewnol neu os yw'r gwaith yn cael ei ddewis i'w gymedroli.

Corff dyfarnu: Pearson

Cymhwyster: BTEC Lefel 3 Diploma Cenedlaethol Estynedig mewn Busnes

Mae myfyriwr wedi cynhyrchu gwaith ar gyfer Uned 1: *Exploring Business*. Mae'r myfyriwr wedi cynhyrchu gwaith o safon da ac mae wedi cymharu dau fusnes gwahanol yn eithaf manwl. Mae'r ymgeisydd wedi defnyddio amrywiaeth o ffynonellau a dulliau DA ac wedi cyfeirio'n briodol atyn nhw yn y gwaith. Yn y gwaith, mae'r myfyriwr wedi asesu perthynas y ddau fusnes â rhanddeiliaid, dadansoddi strwythurau'r ddau gorff, trafod effeithiau'r amgylchedd busnes ar y cwmnïau – gan gynnwys eu hymateb i newidiadau diweddar a newidiadau posibl yn y dyfodol i'r farchnad, ac wedi adolygu pwysigrwydd arloesi ac entrepreneuriaeth i lwyddiant un o'r cwmnïau.

Mae'r aseswr y mae'r gwaith wedi'i ddyrannu iddo yn adolygu'r meini prawf asesu ar gyfer uned 1 yn ofalus. Mae'r rhain fel a ganlyn²:

Assessment criteria

Pass	Merit	Distinction
Learning aim A: Explore the features of different businesses and analyse what makes them successful		AB.D1 Evaluate the reasons for the success of two contrasting businesses, reflecting on evidence gathered.
A.P1 Explain the features of two contrasting businesses.	A.M1 Assess the relationship and communication with stakeholders of two contrasting businesses using independent research.	
A.P2 Explain how two contrasting businesses are influenced by stakeholders.		
Learning aim B: Investigate how businesses are organised		
B.P3 Explore the organisation structures, aims and objectives of two contrasting businesses.	B.M2 Analyse how the structures of two contrasting businesses allow each to achieve its aims and objectives.	

Learning aim C: Examine the environment in which businesses operate		C.D2 Evaluate the extent to which the business environment affects a given business, using a variety of situational analysis techniques.
C.P4 Discuss the effect of internal, external and competitive environment on a given business.	C.M3 Assess the effects of the business environment on a given business.	
C.P5 Select a variety of techniques to undertake a situational analysis of a given business.		D.D3 Evaluate how changes in the market have impacted on a given business and how this business may react to future changes.
Learning aim D: Examine business markets		
D.P6 Explore how the market structure and influences on supply and demand affect the pricing and output decisions for a given business.	D.M4 Assess how a given business has responded to changes in the market.	
Learning aim E: Investigate the role and contribution of innovation and enterprise to business success		E.D4 Justify the use of innovation and enterprise for a business in relation to its changing market and environment.
E.P7 Explore how innovation and enterprise contribute to the success of a business.	E.M5 Analyse how successful the use of innovation and enterprise has been for a given business.	

Mae'r aseswr yn fodlon bod y gwaith yn bodloni'r holl feini prawf Llwyddiant, Teilyngdod a Rhagoriaeth. Fodd bynnag, mae'r aseswr yn ymwybodol bod y myfyriwr wedi dibynnu ar ddefnyddio dull DA (wedi'i gydnabod yn briodol, gyda'r mewnbwn a'r allbwn o'r dull DA wedi'i gyflwyno ynghyd â'r aseiniad) yn yr adran lle mae'n trafod sut gallai un o'r busnesau ymateb i newidiadau yn yr amgylchedd busnes yn y dyfodol, ac nid oedd wedi dangos ei ddealltwriaeth ei hun yn annibynnol y tu hwnt i hynny. Oherwydd hynny, ni allai'r aseswr ddyfarnu maen prawf D.D3 a gan nad oedd y gwaith wedi bodloni'r holl feini prawf asesu Rhagoriaeth (sy'n ofynnol er mwyn ennill gradd Rhagoriaeth gyffredinol), rhoddir gradd Teilyngdod i'r gwaith ar y cyfan.

Mae'r aseswr yn sicrhau bod y penderfyniad hwn ynghylch defnydd myfyriwr o DA a'i effaith ar farcio wedi'i gofnodi'n glir. Mae hyn yn darparu adborth i'r myfyriwr ac yn darparu eglurder os oes apêl mewmol neu os yw'r gwaith yn cael ei ddewis i ddilysu safonau.

Cysylltiadau cyrff dyfarnu

Gall canolfannau ac aseswyr gysylltu â'r corff dyfarnu perthnasol am fwy o gyngor ac arweiniad wrth farcio gwaith ar gyfer cymhwyster penodol. Isod mae gwybodaeth gyswllt y cyrff dyfarnu – bydd ymholiadau'n cael eu dyrannu i'r tîm priodol ar ôl eu hadolygu.

AQA

Ffôn: 08001977162

Ffôn: +441616965995 (tu allan i'r DU)

e-bost: eos@aqa.org.uk

Gwefan: www.aqa.org.uk/contact-us

Cyngor Cwricwlwm, Arholiadau ac Asesu

Ffôn:02890261200

e-bost: info@ccea.org.uk

Gwefan: www.ccea.org.uk/contact

City & Guilds

Ffôn: 08445430033

e-bost: learnersupport@cityandguilds.com

e-bost: general.enquiries@cityandguilds.com

Gwefan: www.cityandguilds.com/help/contact-us

NCFE

e-bost: customersupport@ncfe.org.uk

Ffôn: 01912398000

Gwefan: <https://www.ncfe.org.uk/contact-us>

OCR

Ffôn: 01223553998

e-bost: general.qualifications@ocr.org.uk

Gwefan: www.ocr.org.uk/contact-us

Pearson

Ffôn: 08456180440

Gwefan: <http://qualifications.pearson.com/en/contact-us.html>

CBAC/WJEC

Ffôn: 02920265000

E-bost: gwybodaeth@cbac.co.uk

Gwefan: <https://www.cbac.co.uk/home/amdanom-ni/cysylltiadau-defnyddiol/>